

JAPAN LETTER

ญี่ปุ่นสาร | Newsletter from The Japan Foundation, Bangkok No. 42 June-August 2004

Fumie Sasai

Fumie Sasai

Fumie Sasai

Cover Story: 2

Cultural Exchange Plaza: 6

Activity Reports: 10

Special Feature: 14

Weekend Theater: 20

LACQUER AND MY ROOT

BY: FUMIE SASAI

รากแห่งรัก

โดย ฟุมิเอะ ซาซายิ

We would like to introduce you to female Japanese, artist creates fascinating sculptural work by using local traditional materials and has chosen to study about local materials of Thailand is FUMIE Sasai. She has been granted POLA Art Foundation's fellowship to stay in Thailand for one year. Because of her close relationship to Buddhism, then most of her works represent the Buddhist religion.

ศิลปินชาวญี่ปุ่นผู้หลงใหลการสร้างสรรคงาน
ประติมากรรมโดยอาศัยวัตถุดิบท้องถิ่นแบบดั้งเดิม
ผู้นี้สนใจที่จะมาศึกษา และเลือกใช้วัตถุดิบพื้นบ้าน
ในประเทศไทยหล่อหลอมเป็นชิ้นงานอันแสนน่ารัก
ของเธอ เธออยากแนะนำให้ทุกท่านได้รู้จักกับ
เธอ เพราะเธอมีความสามารถในการรังสรรค์งาน
ประติมากรรมเป็นอย่างมาก เธอได้รับทุนจาก
มูลนิธิศิลปะโพลาในการศึกษาวิจัยงานศิลปะครั้งนี้
แล้วเธอก็เลือกที่จะมาประเทศไทยเป็นระยะเวลา 1 ปี
เพราะรู้สึกผูกพันกับพระพุทธศาสนาจึงทำให้ผลงาน
ส่วนใหญ่ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปแบบที่สื่อถึง
พระพุทธศาสนาได้อย่างลงตัวตามแบบฉบับของ
เธอเอง ฟุมิเอะ ซาซายิ

Last February 14, 2004, the Japan Foundation, Bangkok was present at a Lacquer Ware art Exhibition entitled “รัก-Rak”. The same day, **FUMIE Sasai** gave lecturer to teach to everyone who attended about lacquer ware, which was very successful. If you are a person who is interested in sculptural arts, you should not pass up this article, which integrates many good stories about arts. It will let you see her charm as well as her point of view, which creates her cute works, and occurred when she traveled around Asia. Let's touch her “รัก” together...

Lacquer is a material originating in Asia. I wanted to confirm the relation of lacquer and Asia as an artist who uses it and, from April 2003 for about 12 months, I used this medium to create my works at Chiang Mai University in Thailand. At that time, I had the chance to view the lacquer ware of Thailand, Myanmar, and Bhutan and other local materials.

In Thailand, many natural materials are seen used in daily life and it was very impressive for me and I started using them as well.

There are various crafts other than lacquer ware, such as woodwork, rattan, and paper manufacture, in Chiang Mai. First, I had to research the material needed for work because lacquer is liquid, it needs a material used as the foundation to adhere to. I paid attention to the special paper of Chiang Mai. Also an old tradition in Japan, there is a technique on the basis of paper called “**ikkambari**” where many sheets of Japanese handmade paper are stuck together with lacquer, and it is light and very strong. Because there is no transformation of form I impregnated lacquer juice into the paper of Chiang Mai made from the long fiber “**sa**” plant and I decided to use it as the main foundation. I think that it is quite a strong material.

The lacquer juice in Thailand is produced in Maehongson near the border with Myanmar. Their ingredient is very similar to Myanmar because it is made from same kind of tree. It is sticky compared with lacquer in Japan, has much rubber, and is glossy, its surface is a little soft, and its speed in hardening is slow. I met with some hill tribe people coming with their lacquer for sale at the market in Syan state of Myanmar. Lacquer is put into the shoots of bamboo. It is a way of waterproofing adhesives rather than using paint. I felt lacquer fit into their daily lives because I saw not specialists but ordinary people coming to buy it.

เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2547 ที่ผ่านมา เจแปนฟาวนด์ชั่น กรุงเทพฯ ได้จัดแสดงนิทรรศการผลงานของเธอ ในชื่อ นิทรรศการ เครื่องเซิน -รัก เพื่อ รัก- ในวันเดียวกันนั้น เธอได้ให้เกียรติเป็นวิทยากรให้กับผู้ที่สนใจในงานเครื่องเซินอีกด้วย ซึ่งการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งนั้นถือว่าเธอได้รับการแสดงตอบรับจากผู้สนใจเป็นจำนวนมาก และหากท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีความสนใจในเรื่องงานประติมากรรม เราไม่อยากให้ท่านพลาดเรื่องราวดีๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานศิลปะอันเกิดขึ้นจากปลายปากกาของเธอผ่านหน้าหนังสือเล่มนี้ ท่านจะได้เห็นถึงเสน่ห์ในความน่ารักที่มีอยู่ในตัวเธอ พร้อมทั้งมุมมองในการสร้างสรรค์ผลงานที่แสนน่ารักของเธอที่เกิดขึ้นจากการเดินทางไปในหลายๆ ประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย เรามาฟังเธอบอกเล่าเรื่องราวของเธอกันดีกว่า.....

รัก ถือเป็นวัตถุดิบที่มีต้นกำเนิดในทวีปเอเชีย ในฐานะที่ฉันเป็นศิลปินคนหนึ่งที่กำลังติดกับงานเครื่องเซินที่กำลังเกิดขึ้นจากรักฉันอยากจะยืนยันในความสัมพันธ์ของรักกับทวีปเอเชียแห่งนี้ เริ่มต้นเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2546 นับเป็นเวลาเกือบ 1 ปี ที่ฉันได้มาอาศัยอยู่ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย พร้อมทั้งได้ทำงานศิลปะของฉันไปด้วย ช่วงเวลาที่มีค่าเหล่านี้ทำให้ฉันได้พบเห็นรักในแบบต่างๆ มากมายไม่ว่าจะของไทย พม่า ภูฏาน และยังได้พบเห็นวัตถุดิบพื้นบ้านชนิดอื่นๆ ด้วย

ในประเทศไทยมีวัตถุดิบตามธรรมชาติมากมายที่ถูกดัดแปลงให้สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งนี้ดึงดูดใจฉันมากที่สุดทีเดียว นั่นเพราะฉันก็ได้นำสิ่งเหล่านี้มาศึกษาในงานของฉันด้วยเช่นกัน

ที่เชียงใหม่มีงานหัตถกรรมที่

หลากหลายชนิดนอกเหนือจากผลิตภัณฑ์เครื่องเซินหรืองานที่เกิดจากรัก อย่างเช่น งานไม้ งานหวาย หรืองานฝีมือที่ทำจากกระดาษ ในตอนแรกที่ฉันได้ค้นคว้าในเรื่องของวัตถุดิบที่จำเป็นสำหรับการทำงาน ฉันรู้ว่ารักนั้นที่จริงแล้วมันเป็นของเหลว ซึ่งจำเป็นจะต้องมีวัตถุดิบอื่นที่สามารถนำมาใช้เสมือนเป็นรากยึดในการประยุกต์งานต่างๆ ให้เกิดเป็นรูปร่างขึ้นมาได้ ฉันจึงมุ่งความสนใจเป็นพิเศษกับงานกระดาษที่จังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงที่ประเทศญี่ปุ่นเองก็มีเทคนิคในการทำงานกระดาษเช่นกัน ซึ่งที่ญี่ปุ่นเราจะเรียกกันว่า **อิคคัมบาริ** ซึ่งจะมีกระดาษหลายๆ แผ่นติดอยู่กับเครื่องเซินของญี่ปุ่นตั้งแต่ยุคเก่า ซึ่งมันดูอบอุ่นบางทว่าแข็งแรง เพราะเหตุที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปมากนัก เมื่อยารักได้แทรกซึมลงสู่เนื้อกระดาษที่สังเคราะห์ขึ้นจากจังหวัดเชียงใหม่ กระดาษเหล่านี้สกัดจากพืชชนิดหนึ่งที่มีเส้นใยค่อนข้างยาว ฉันจึงได้ตัดสินใจใช้มันเป็นเสมือนรากหลักไว้สำหรับยึดเกาะเพราะคิดว่ามันค่อนข้างแข็งแรงมากทีเดียว

I was able to visit many studios especially in *Bagan*, which is the lacquer ware producing district in Myanmar. They had some sections for making foundation and coating then patterning the surface finished by lacquer. For the foundation of lacquer, bamboo is used abundantly like Thailand by knitting or making it into the shape of a coil, skillfully made. Although I had tried it before, it was difficult and it turns out that it requires much skill. The Torrid Zone has a lot of bamboo. I was impressed that the techniques suited the land where it is produced and I was able to visit the studio which applies the technique “*Tayou*” which makes relief on the surface. The stickiness of lacquer is used in this technique. After the lacquer and powdered bones are mixed, it then becomes clay. After I repeated the trial, I was able to use this for my work. It takes time to become adept at the right proportions and mixing rate and I felt skillful work was required also for this.

I visited Bhutan after my exhibition. The style of dress and people’s facial features in Bhutan are similar to Japanese.

ยางรักในประเทศไทยส่วนใหญ่ผลิตในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับประเทศเมียนมาร์ ส่วนผสมต่างๆ จึงมีความคล้ายคลึงกันมาก เพราะผลิตมาจากต้นไม้ชนิดเดียวกัน หากเปรียบเทียบความเหนียวกับยางรักของญี่ปุ่นแล้วพบว่า จะมียางมากกว่า เป็นเงา พื้นผิวจะอ่อนนุ่ม และการแข็งตัวช้า ฉันเห็นชาวเขาทำงานรักของพวกเขา วางขายที่ประเทศเมียนมาร์ ยางรักถูกวางลงในลากล่องบ่อไม้ไผ่ มันดูเหมือนจะถูกใช้เป็นวัสดุดิบสำหรับก้นน้ำที่มีคุณสมบัติเหนียวมากกว่าที่จะใช้สำหรับระบายสี ฉันรู้สึกได้ว่า

นี่เป็นความแปลกใหม่ รักของพวกเขามีความลงตัวกับชีวิตประจำวันของพวกเขาอย่างแท้จริง คงเป็นเพราะว่าฉันเห็นผู้คนในท้องถิ่นเท่านั้นที่มาซื้อสินค้าเหล่านี้

ฉันมีโอกาสดูไปเยี่ยมชมสตูดิโอหลายต่อหลายแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่*เบกัน*ซึ่งถือเป็นแหล่งผลิตงานรักของประเทศเมียนมาร์ พวกเขามีการแบ่งงานกันออกเป็นบางส่วนๆ เช่น การทำฐาน การเคลือบ การออกแบบพื้นผิวเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการทำเครื่องเซิน สำหรับการสร้างฐานของเครื่องเซินงานรักนั้น ที่นี้จะไม่ใช้ไม้ไผ่ล้อมแล้วสานก่อนขึ้นมาก่อนเช่นเดียวกับที่เมืองไทย หรือไม่ก็ขัดเป็นวง ถือว่าต้องใช้ทักษะความชำนาญเป็นอย่างมาก แม้ว่าฉันจะเคยลองทำดูมาก่อนแล้ว แต่ก็ยังรู้สึกว่ามันยากเอาการทีเดียว พื้นที่บริเวณเขตร้อนตรงนี้เราจะเห็นต้นไม้ขึ้นเต็มไปหมด ฉันรู้สึกประทับใจในเทคนิคที่มีความเหมาะสมตามสภาพภูมิประเทศต่างๆ นี้ นอกจากนี้ฉันมีโอกาสดูไปเยี่ยมชมสตูดิโอที่มีการใช้เทคนิค*Tayou* ซึ่งเป็นเทคนิคการทำลายบนพื้นผิว ความเหนียวของรักก็ถูกนำมาใช้กับเทคนิคดังกล่าวนี้ด้วยเช่นกัน หลังจากผสมรักและผงแป้งเข้ากันดีแล้วจึงนำมาทำเป็นฐานดินเหนียว ฉันสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้กับงานของฉันด้วย แต่อัตราการผสมนั้นค่อนข้างยากสำหรับฉันแล้วฉันรู้สึกว่าการทำงานถือเป็นเรื่องที่จำเป็นเช่นกัน

I was able to visit the village of lacquer, which is at the eastern most end, Tashiyangtue. The work of lacquer needs humidity, and so it is performed during the rainy season from May to September when the hardening takes a short time. Although I could not visit studios because it was April I was able to collect extracted lacquer juice and the lacquer ware for daily life. I thought the state of lacquer juice, color and grade of stickiness resembles Japanese lacquer. Most Bhutanese lacquer ware is rubbed directly into the wood grain about 10 to 20 times, and used for tableware called *Dapa* and *Pop*.

As mentioned above, I talked about the lacquer of each country simply through my research. Although lacquer is not popular in present-day city life, I am glad if you become interested in it.

The clue of this research is that I wanted to explore my own origins and the roots of lacquer, and to look for my roots as a Japanese using an original material of Asia and to continue this work in the future.

Lacquer and the face of the people began to resemble that of Japanese to me while I was in Thailand, Myanmar, and Bhutan. Moreover, the main religion in Japan, Thailand, Myanmar and Bhutan is Buddhism although a little different. I also considered the reason for my sense of closeness I had for these countries, which is that the origin of thought is alike.

At present, I am feeling that Lacquer and my roots have deep relationship with Buddhism. I will research the relationship.

Actually living, researching and making works in South-east Asia was a very precious experience to me.

Last but not least, I would like to express my deep gratitude to the POLA Art Foundation and Japan Foundation for support, and to all people that gave their kindness to me for this research and work.

หลังจากเสร็จงานนิทรรศการงานรักของฉัน ฉันได้ออกเดินทางไปประเทศภูฏาน ฉันรู้สึกว่าการแต่งกายและรูปร่างหน้าตาของชาวภูฏานดูคล้ายคลึงกับชาวญี่ปุ่น ฉันมีโอกาสไปเยี่ยมชมหมู่บ้านเครื่องเงินที่ **Tashiyangtue** ซึ่งตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกสุดของประเทศ การทำงานเครื่องเงินจำเป็นที่จะต้องทำให้เปียกชื้นอยู่ตลอดเวลา และจะต้องทำในช่วงระหว่างหน้าฝน คือตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง กันยายน แม้ว่าฉันจะไม่ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมอีกหลายๆ สตูดิโอ และในช่วงเดือนเมษายนเป็นเวลาที่ฉันสามารถจะเก็บยารักและผลิตภัณฑ์รักที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้

• ความเหนียวของยางรักก็คล้ายคลึงกับของญี่ปุ่น ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินงานรักส่วนใหญ่ของชาวภูฏานจะเป็นการคลึงนิ้วตัวรักโดยตรงจากในเนื้อไม้ประมาณ 5 ถึง 10 ครั้ง ส่วนมากจะถูกนำมาทำเป็นข้าวของเครื่องใช้บนโต๊ะอาหารที่เรียกว่า *ดาปา* และ *ป๊อป*

• จากที่ฉันได้เอ่ยถึงงานรักของแต่ละประเทศผ่านงานวิจัยของฉันข้างต้นแล้วนั้น แม้ว่ารักจะไม่ค่อยเป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับสังคมชีวิตคนเมืองนัก แต่ฉันก็ตั้งใจเป็นอย่างยิ่งหากทำให้หลายๆ คนได้หันมาสนใจงานรักขึ้นมาบ้าง

• ฉันเองก็อยากที่จะตรวจสอบงานต้นแบบของฉันรวมถึงต้นตอของรักด้วย สิ่งนี้จึงกลายมาเป็นจุดเริ่มต้นของงานวิจัยชิ้นนี้ของฉัน อีกทั้งเป็นการค้นหารากของฉันเองในฐานะที่ฉันเป็นชาวญี่ปุ่นที่ใช้วัตถุดิบที่มีต้นกำเนิดจากเอเชียมาเป็นรากหลักในงานของฉันตั้งแต่เริ่มแรกเพื่อที่จะได้เกิดความต่อเนื่องของงานในอนาคตของฉัน

• สิ่งมหัศจรรย์สิ่งหนึ่งที่ฉันรู้สึกก็คือ งานรัก และใบหน้าของผู้คนเริ่มคล้ายคลึงกับในประเทศญี่ปุ่นขึ้นมาทีละน้อยทีละน้อย เมื่อฉันเดินทางไปทางภาคตะวันตกของประเทศไทย เชียงใหม่ และ ภูฏาน ฉันคิดว่าอาจจะมีหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นก่อนที่จะไปถึงอินเดีย

• ที่มากยิ่งขึ้นไปกว่านั้นคือศาสนาหลักของชาวญี่ปุ่น ไทย เชียงใหม่ และภูฏาน คือ ศาสนาพุทธ หากแต่จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศก็ถือเป็นเรื่องเล็กน้อย ฉันได้พิจารณาถึงเหตุผลที่ทำให้มีความรู้สึกใกล้ชิดกันในประเทศต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งต่างล้วนมีจุดกำเนิดที่คล้ายคลึงกัน

• ในปัจจุบัน ฉันมีความรู้สึกว่าการรัก และรากเหง้าของงานรักมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับพระพุทธศาสนา และฉันจะเริ่มทำการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์นี้ต่อไป

• อันที่จริงแล้ว การดำรงชีวิต การศึกษาวิจัย และการสร้างงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งนี้ถือเป็นประสบการณ์อันล้ำค่าของฉัน ท้ายสุดนี้ขอแสดงความขอบคุณอย่างสุดซึ้งแก่มูลนิธิศิลปะโพลา และ เจแปนฟาวน์เดชั่นที่ได้สนับสนุนฉันมาโดยตลอด อีกทั้งทุกๆ ท่านที่ได้หยิบยื่นไมตรีจิตให้กับฉันตลอดระยะเวลาการทำงานและการศึกษาวิจัยครั้งนี้ **JAPAN LETTE**

THE COOPERATION BETWEEN AFS AND THE EMBASSY OF JAPAN IN THAILAND

ด้วยความร่วมมือของ AFS และ สถานทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย

ประสบการณ์ชีวิตในแดนอาทิตย์อุทัย โดย กษกร เพ็ชรรัตน์

I didn't know when I would have the opportunity or how I would get to go to Japan. Then, I was awarded a scholarship from the Japanese Embassy in Thailand. My mother always advised me to fight for a chance because this was the only way for me to go there. For this reason, I have fought until I became a winner. On 19 March 2003, I flew to Japan. I feared nothing because my heart was already there; furthermore, I wasn't excited, it seemed natural.

I had a chance to travel to Osaka, where I learned some rules of this land. Sometimes, I felt discouraged when I could not speak nor understand English or Japanese. When the time came to depart from my friends and live with my host family. I felt as if I were left somewhere, which I had never known before. A few weeks later, I went to a new school. Here, I had friends, teachers and many things, which were new in my life. During 3 months, I tried to become accustomed to them as much as I could, but it was difficult because my thoughts were always about Thailand, the smiles and sympathy of all Thai people, my classmates who always played and looked after me. Now, I just spent my life going to school and coming back home. Sitting alone among silence, since I did not have any friends to talk to like before as well as nobody paid attention to me. I was still to attach to Thailand and could not bring my mind to the present situation.

ฉันไม่รู้เลยว่าเมื่อไหร่ที่ฉันจะมีโอกาสได้ไปประเทศญี่ปุ่น และทำอย่างไรถึงจะได้ไปที่นั่น เมื่อฉันได้ทุน AFS จากสถานทูตญี่ปุ่น ประกอบกับการชี้ทางของคุณแม่ที่บอกกับฉันเสมอว่า ถ้าสู้ไม่ได้ก็ไม่มีเงินให้ไป เราไม่มีโอกาสอื่นแล้ว จึงทำให้ในที่สุดฉันก็สามารถเอาชนะมาได้ ฉันได้บินลัดขอบฟ้าไปยังแดนอาทิตย์อุทัยในวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2546 ฉันไม่รู้สึกลัวอะไรเลยนั่นเพราะใจของฉันไปอยู่ที่นั่นเรียบร้อยแล้ว และฉันก็ไม่ได้รู้สึกตื่นเต้นเมื่อถึงประเทศญี่ปุ่น

ฉันได้มีโอกาสเดินทางไปเข้าค่ายจังหวัดโอซาก้าที่นั่นทำให้ฉันได้เรียนรู้ถึงกฎของดินแดนแห่งนี้ ฉันเริ่มท้อแท้อันบางเวลาที่ทำให้ฉันพูดหรือฟังไม่รู้เรื่องไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาญี่ปุ่น และเมื่อถึงเวลาที่ฉันจะต้องจากเพื่อนๆ ทุกคนไปพบกับ Host Family ฉันรู้สึกท้อแท้อีกว่าฉันถูกนำมาปล่อยไว้ที่ไหนสักแห่งที่ฉันไม่เคยรู้จัก จนเวลาล่วงเลยไปประมาณ 2-3 สัปดาห์ ฉันจึงได้ไปโรงเรียน ที่นี่เป็นที่แห่งใหม่สำหรับฉัน มีทั้งเพื่อนใหม่ อาจารย์ใหม่ และอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่แปลกใหม่ในชีวิตของฉัน ในช่วงเวลา 3 เดือนแรกฉันพยายามเปลี่ยนตัวเองให้มากที่สุด แต่ผลที่ตามมามันเท่ากับศูนย์ เพราะฉันยังคงเหงาๆ ท้อแท้ และไม่มีสมาธิพยายามมากเพียงพอที่จะต่อสู้เมื่อหมดกำลังใจ ฉันคิดถึงแต่เมืองไทยบ้านเกิดเมืองนอนของตัวเอง รอยยิ้ม และความมีน้ำใจของทุกๆ คนที่เมืองไทย เพื่อนๆ ในห้องที่เรียน เล่น และคอยช่วยเหลือฉันมาตลอด ฉันต้องใช้ชีวิตเพียงแค่อ่านหนังสือไปโรงเรียนแล้วกลับบ้าน มันทำให้ฉันต้องนั่งเงียบเพราะไม่มีเพื่อนมาคุยด้วยกันเหมือนเมื่อก่อน ไม่มีแม่กระทั่งสายดาที่จะเหลียวมาดูฉัน เหตุการณ์เหล่านี้ทำให้ฉันเฝ้าแต่คิดถึงเมืองไทย

After traveling to Hiroshima one week, I forgot everything and tried to start learning again. The valuable experience from Hiroshima was that it had been destroyed; the people went through much pain but started to live again with joy. I tried the art of folding paper to be a crane figure until I got 889 cranes (this is one of Japanese' belief), then I vowed to have success in this trip. I started to go to school with a great effort again, but the vow was not successful, even after 2 months had passed. Nevertheless, I never thought to go back to Thailand that would mean I had given up.

Again, after taking AFS summer camp; I got an inspiration to overcome my difficulties. All my friends had improved themselves very much and I was stunned. So after returning from camp that answer to why I had failed again and again was found. The reason I had been so disappointed were because I didn't spend much time with my host family. I could have gotten to know them more by trying to speak Japanese and communicating with them. When the second term of school opened, I began to enjoy with my friends. They started to communicate with me; furthermore, we were closer. Everyone came to take care of me. Why? The answer was I started to speak Japanese. They were smiling and welcoming to me. Someone tried to teach Japanese language to me. When I could communicate, everyone was pleased to respond. Moreover, I had a chance to meet the Japanese volunteer, helping Thai students in Japan. They always spoke to and consoled me. Finally, I was successful. I had friends and family, also I could learn Japanese Culture from them. I would like to express my deepest thanks to everyone who always encouraged me; thanks to AFS for looking after me, beside The Embassy of Japan in Thailand for their supporting budget. It is normal that everyone might experience suffering and happiness at the same time, when they spend their life in other countries. But, everything, having been learned, was worthwhile, whether family, school or society.

แต่หลังจากที่ผมได้ไปอิโรชิมาเป็นเวลา 1 สัปดาห์ทำให้ฉันลืมทุกสิ่งทุกอย่างและพยายามตั้งต้นที่จะเรียนรู้ใหม่อีกครั้ง นั่นเพราะฉันได้รับบทเรียนที่มีค่าจากเมืองอิโรชิมาแห่งนี้ อิโรชิมาเมืองที่เคยถูกทำลายล้างจนสิ้นซาก ความเจ็บปวดและความทรมานที่ชาวอิโรชิมาได้รับในเวลานั้นคงมากมายกว่าฉันหลายร้อยเท่า แต่ในที่สุดเมืองนี้ก็สามารรถกลับกลายมาเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวาได้อีกครั้ง ฉันเริ่มปรับการเรียนตามความเชื่อของชาวญี่ปุ่นเป็นจำนวน 889 ตัว เพื่ออธิษฐานขอให้ฉันประสบความสำเร็จในการเดินทางในครั้งนี้ ฉันเริ่มไปโรงเรียนด้วยแรงที่มุ่งมั่นที่จะพยายามอีกครั้งจนเวลาผ่านไปอีก 2 เดือนฉันก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเช่นเคย แต่ฉันก็ไม่เคยคิดที่จะกลับเมืองไทย เพราะฉันถือว่าถ้าฉันกลับนั่นหมายถึงฉันแพ้ตัวเอง

และอีกครั้งที่ทำให้ฉันเกิดความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะตัวเองให้ได้คือ ช่วงเวลาที่ฉันได้ไปค่ายฤดูร้อนของ AFS ครั้งนี้ทำให้ฉันได้พบกับเพื่อนๆ หลายคน ฉันรู้สึกตกใจมากที่ทุกๆ คนมีพัฒนาการทางภาษากันเป็นอย่างดี หลังจากกลับจากค่ายทำให้ฉันพบคำตอบที่ฉันค้นหาอยู่มานานว่าทำไมฉันจึงไม่ประสบความสำเร็จ ฉันรู้สึกเสียใจที่ระยะเวลาผ่านไปครึ่งทาง และฉันต้องย้ายไปอยู่กับ Host Family ที่สอง ฉันนึกเสียดายเวลาเมื่อตอนที่อยู่กับครอบครัวแรกนั้น ฉันควรจะพูดคุยและเล่นกับทุกๆ คนให้มากกว่านี้ ฉันควรพยายามพูดภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่แรก ทุกคนคงเหนื่อยที่จะสื่อสารกับฉัน ฉันเสียใจและเมื่อเริ่มเปิดภาคเรียนที่สองฉันเริ่มสนุกกับเพื่อนๆ เพื่อนๆ เริ่มคุยกับฉัน และเราสนิทกันมากขึ้น ทุกคนเริ่มเข้ามาดูแลฉัน เพราะอะไรนะหรือ คำตอบก็คือฉันเริ่มที่จะพูดภาษาญี่ปุ่นได้ เพื่อนๆ ยิ้มทักทายและตอบรับฉันเป็นอย่างดี หลายๆ คนพยายามสอนภาษาญี่ปุ่นให้กับฉัน เมื่อฉันสามารถสื่อสารได้ ทุกๆ คนก็เต็มใจที่จะสื่อสารกับฉัน อีกทั้งฉันยังมีกำลังใจเพิ่มมากขึ้นเมื่อฉันได้พบกับอาสาสมัครชาวญี่ปุ่นที่มากอยให้ความช่วยเหลือเด็กไทย พวกเขาคอยให้คำแนะนำและปลอบใจฉันอยู่ตลอดเวลา ในที่สุดฉันก็ประสบความสำเร็จ ฉันมีเพื่อน มีครอบครัว นั่นทำให้ฉันได้สามารถเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ ของประเทศญี่ปุ่นทั้งจากโรงเรียนและครอบครัวชาวญี่ปุ่นที่ฉันอาศัยอยู่ด้วย ฉันขอขอบคุณทุกๆ คนที่คอยให้กำลังใจ ขอขอบคุณ AFS ที่ดูแลฉันมาตลอด รวมทั้งสถานทูตญี่ปุ่นในประเทศไทยที่ช่วยสนับสนุนเงินทุนให้ฉัน ฉันว่ามันเป็นเรื่องธรรมดาที่คนเราจะได้พบทั้งความสุขและความทุกข์กับการใช้ชีวิตในต่างแดน แต่สิ่งต่างๆ ที่ฉันได้เรียนรู้มาถือว่าคุ้มค่ามากไม่ว่าจะเป็น ครอบครัว โรงเรียน และสังคม

Host Family

I have learned a new lifestyle, how to spend my life as a student in Japan and to participate in family's activities. Moreover, I was supported in sports and culture by my host family; such as, Kyudo, paintbrush writing, Japanese language, Tea ceremony, Kimono, cooking and going to temple on some occasions. I love my host sister. She has been my friend and consultant; besides, she is like my real sister. When I felt suffering, she would be suffering. When I felt happy, she would be happy as well. Thank you very much “はるか” (Haruka)

School

My school was a Christian school, so it often had volunteer activities; also helping Thai students. For this reason I desired to work for society. I learned about studying, teaching and clubbing. I had new friends from my class and Naginata Club. I learned in an efficient approach to the process of work as well as working for the volunteer society from this school.

Host Family

ฉันได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ในบ้าน การใช้ชีวิตในฐานะนักเรียน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ภายในบ้าน รวมทั้งได้รับการส่งเสริมทางด้านกีฬาและวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ จากครอบครัวชาวญี่ปุ่น อาทิ กีฬาคิโด การเขียนพู่กัน ภาษาญี่ปุ่น พิธีชงชา การสวมกิโมโน การทำอาหาร และการไปวัดในบางโอกาส ฉันรัก Host sister ของฉัน เธอจะเป็นทั้งเพื่อนและที่ปรึกษาให้ฉันอยู่ตลอดเวลา เธอเป็นเหมือนน้องสาวแท้ๆ ของฉัน ยามที่ฉันมีเรื่องทุกข์ใจ เธอก็จะพยายทุกจิตใจไปกับฉัน ยามที่มีความสุขเราก็จะสุขไปด้วยกัน ขอขอบคุณ “はるか”

โรงเรียน

เนื่องจากโรงเรียนที่ฉันไปศึกษานั้นเป็นโรงเรียนคริสต์จึงมักจะมีการทำงานในลักษณะของอาสาสมัครอยู่เสมอ มีการทำงานช่วยเหลือเด็กไทยด้วย ซึ่งทำให้ฉันอยากที่จะทำงานเพื่อสังคมเช่นกัน นอกจากนี้ฉันยังได้เรียนรู้เรื่องของการเรียนการสอน และการเข้าร่วม ฉันได้เพื่อนใหม่ๆ จากในห้องเรียนและชมรม นากินาตะ รวมถึงการเรียนรู้กระบวนการทำงานต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ และการทำงานเพื่อสังคมจากโรงเรียนแห่งนี้

Society

I have seen the society's good order, punctuality, beautiful towns and ease with electronics. Moreover, I learned about ethics as well. Japan gave me much convenience, but I have not gotten attached to this because I understand very well the nature of my country. I was thinking about Thailand that we have been suffering. I would like my ideas to become a part of Thai social development; for example, build signposts for the blind, build wheel-chair access ways for the handicapped. Thus, all handicapped in Thailand could have convenience as well as in Japan.

I had so many experiences, from studying and spending my life in Japan. One thing I realized was love of my family and my country and that nowhere would give me as much love and attention as my home. Thailand is my hometown, which I love. I am so proud that I am Thai because Thailand has a great King who always devotes his time to look after Thai people.

สังคม

ฉันได้เห็นความเป็นระเบียบของสังคม ความตรงต่อเวลา ความสะอาดสวยงามของเมือง และความสะดวกสบายของระบบอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งฉันยังได้เรียนรู้คุณธรรมที่ดีกลับมาด้วย ต้องยอมรับว่าประเทศญี่ปุ่นทำให้ฉันได้รับความสบายจากเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ มากมาย แต่ฉันก็ไม่ได้ยึดติดกับสิ่งเหล่านั้นเพราะฉันเข้าใจดีถึงลักษณะของเมืองไทย ฉันคิดถึงเมืองไทยเพราะตระหนักอยู่เสมอว่าความลำบากยังมีอยู่ และฉันก็อยากให้ความคิดเห็นของฉันได้เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาสังคมไทยให้ดีขึ้น เช่น การสร้างป้ายอักษรสำหรับคนตาบอดตามสถานที่สาธารณะ การสร้างทางสำหรับรถเข็นเพื่อคนพิการ ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนพิการในประเทศไทยได้รับความสะดวกสบายเช่นเดียวกับคนพิการในประเทศญี่ปุ่น

สิ่งต่างๆ ที่ฉันได้เรียนรู้จากการไปศึกษาและใช้ชีวิตในประเทศญี่ปุ่นนั้นมีมากมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้ฉันได้เข้าใจอย่างลึกซึ้งก็คือความรักที่ฉันมีต่อครอบครัวของฉัน และประเทศไทย ทำให้ฉันได้รู้ดีว่าไม่ว่าที่แห่งไหนจะให้ความรักและความเอาใจใส่ต่อเรามากเพียงใดแต่ที่ๆ จะมอบความอบอุ่นทั้งกายและใจให้เราได้อย่างแท้จริงนั้นก็คือบ้านของเราเอง และเมืองไทยเป็นบ้านเกิดของฉัน ฉันรักเมืองไทยตรงที่เมืองไทยมีพระมหากษัตริย์ที่คอยเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้กับประชาชน สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ฉันภาคภูมิใจที่สุดที่ได้เกิดเป็นคนไทย

JAPAN LETTER

FUMIE SASAI'S EXHIBITION REPORT

The Japan Foundation, Bangkok presented a Lacquer Ware Art Exhibition entitled **“รัก - Rak”**, featuring a young female Japanese artist, Ms. Fumie Sasai, at the Art Gallery of the Japan Foundation, Bangkok from Saturday, February 14 – Friday, March 5, 2004.

Ms. Fumie Sasai has been granted POLA Art Foundation's fellowship to stay in Thailand for one year. She selected Chiang Mai as her residence and has been staying there for almost 8 months. Ms. Fumie Sasai uses lacquer for her contemporary art works. Besides, her works are all whimsical.

In this exhibition, around 20 works including brand-new ones was installed. All objects are made from lacquer in Thailand, Myanmar and Japan.

On St. Valentine's Day, Saturday, February 14, 2004, the workshop was held at 14:00 and 16:00 at the venue. She gave her instructions to make pretty lucky charms for **“รัก (love)”** with **“รัก-lacquer.”** Almost 100 people participated in the workshop.

Catalogue distribution & a closing party was held at 18:30 on Thursday, March 4, 2004 at the same venue. A lot of artists, curators, mass media and art related people came to join the party.

เจแปนฟาว์นเดชั่น กรุงเทพฯ เสนอ นิทรรศการงานเครื่องเงิน **“รัก เพื่อ รัก”** โดย ศิลปินสาวชาวญี่ปุ่น ฟุมิเอะ ซาซายิ ณ ห้องอาร์ตแกลเลอรี มุลนิธิญี่ปุ่น กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ ถึง 5 มีนาคม 2547

ฟุมิเอะ ซาซายิ ได้รับทุนจากมูลนิธิศิลปะโปลา เธอมีโอกาสพำนักอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 1 ปี และเลือกไปอยู่ที่เชียงใหม่เป็นเวลา 8 เดือนแล้ว ฟุมิเอะ ซาซายิ ใช้การลงรักในการรังสรรค์ผลงานของเธอ เครื่องเงินของเธอเป็นงานแบบร่วมสมัย ยิ่งไปกว่านั้น งานทุกชิ้นยังดู “น่ารัก”

นิทรรศการนี้จัดแสดงผลงานประมาณ 20 ชิ้น รวมถึงชิ้นล่าสุดด้วย ทุกชิ้นทำจากรักในประเทศไทย ประเทศพม่า และประเทศญี่ปุ่น

การฝึกปฏิบัติการซึ่งมีขึ้นในวันแห่งความรักคือ วันเสาร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ 2547 เวลา 14:00 น. และ 16:00 น. นั้น มีผู้สนใจเข้าร่วมกว่า 100 คน เธอได้แนะนำวิธีทำเครื่องเงินนาโชคเกี่ยวกับความ “รัก” ที่ทำจาก “รัก” ให้แก่ทุกคน

พิธีปิดและการเผยแพร่สู่จิตรผลงานของฟุมิเอะ ซาซายิ มีขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ 4 มีนาคม 2547 เวลา 18:30 น. โดยมี ศิลปิน ภักธวาทักษ์ สือมวลชน และบุคลากร ในวงการศิลปะร่วมสมัยกว่า 40 คน มาร่วมงานในครั้งนี้

Mr. Hiroshi UCHIDA

GREETINGS FROM MR. UCHIDA, NEW DEPUTY DIRECTOR

แนะนำเจ้าหนัาที่ใหม่

This is the third time for me to work at the Japan Foundation's Bangkok Office. The first time was from 1983 to 1986, before rapid economic growth, so things moved slowly even in Bangkok, a typical Southeast Asian atmosphere.

The second time was from 1994 to 1997, at the peak of the rapid economic growth from late 80s, which suddenly ended in July 1997, just after my return to Japan. This time, I am really looking forward to seeing new Thailand in the 21st century.

ผมมาปฏิบัติงานที่กรุงเทพฯ ครั้งนี้เป็นครั้งที่สามครับ ในคราวแรกผมมารับหน้าที่ระหว่างปี 1983-1986 ซึ่งเป็นช่วงก่อนหน้าที่เศรษฐกิจไทยจะเฟื่องฟูอย่างรวดเร็ว กรุงเทพฯ ในยุคนั้นจึงยังมีบรรยากาศสบายๆ แบบประเทศในแถบเอเชียอาคเนย์ทั่วไป

จากนั้นผมได้มารับหน้าที่ในระหว่างปี 1994 -1997 ซึ่งอยู่ในช่วงที่เศรษฐกิจไทยกำลังเจริญที่สุดโดยที่เศรษฐกิจไทยได้เริ่มดีขึ้นมาตั้งแต่กลางปี 1980 แต่ในช่วงที่ผมหมดวาระ (ประมาณเดือนกรกฎาคม 1997) ยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ก็แตกลงอย่างกระทันหัน และในครั้งนี้ผมจะได้มีโอกาสไปปฏิบัติหน้าที่อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผมคิดว่าบทบาทของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 นี้เป็นเรื่องที่น่าจับตามองเป็นอย่างยิ่ง

ALUMNI SEMINAR ON M.A. PROGRAM IN JAPANESE STUDIES

การสัมมนา ศิษย์เก่า-ศิษย์ปัจจุบัน หลักสูตรปริญญาโทญี่ปุ่นศึกษา

Organized by Department of Japanese, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University, 24 March 2004
จัดโดย ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ 24 มีนาคม 2547

The seminar was started by the opening remarks of Assoc. Prof. Dr. Pimpan Vessakosol, Dean of Faculty of Liberal Arts Thammasat University, and Mr. Yutaka Homma, Director General of the Japan Foundation, Bangkok, to give an overview of the past achievements of the Japanese studies program and its future prospects. Then, it was followed by the most important founding member of the M.A. Program, Assoc. Prof. Dr. Marisa Pongtanayontakit, kindly explained the genesis of the Japanese Studies Program at Thammasat University. Program in Japanese Studies was initiated to be an integrated sciences by combining many fields of studies including language and literatures, politics and international relations, business administration, economics, history, sociology, etc. After the keynote address by Dr. Marisa, the seminar was followed by the two presenters focusing on the Japanese culture and language. In terms of cultural perspectives, Dr. Chomnard Setisarn, a lecturer of Faculty of Arts, Chulalongkorn University explained the overview of Japanese folklore in the globalization era.

In the afternoon session, there was a panel discussion entitled **"Japan in the New Millennium"** by focusing on the current situation and its future prospects of Japanese economic, political and international relations. The panelists included Assoc. Prof. Wai Jamornmarn of the Faculty of Commerce and Accountancy, Asst. Prof. Dr. Noppadol Chartprasert of Department of History, Faculty of Liberal Arts, and Asst. Prof. Siriporn Wajjawaku of Faculty of Political Science.

Then, the seminar was opened to the audience for exchanging opinions and information, and it was wrapped up by Dr. Kitti to put the emphasis on the improvement of Japanese Studies Program at Thammasat University and to invite the audience to work together by strengthening the networks Japanese Studies in Thailand.

การสัมมนาเริ่มต้นด้วยการกล่าวเปิดโดย รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพรรณ เวสสะโกศล คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ คุณยุทธากะ สัมมะ ผู้อำนวยการ เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ กล่าวสรุปภาพรวมต่างๆ ของงานญี่ปุ่นศึกษาที่ผ่านมา รวมถึงความคาดหวังที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากนั้นรองศาสตราจารย์ ดร.มาริส่า พงษ์ธณยานติก ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสำคัญของโครงการนี้ ได้อธิบายถึงความเป็นมาของโครงการญี่ปุ่นศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ว่าเป็นการรวบรวมการศึกษาหลายๆ แขนงวิชาเข้าด้วยกัน เช่น ภาษาและวรรณคดี, การเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, การบริหารธุรกิจ, เศรษฐศาสตร์, ประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เป็นต้น หลังจากนั้นจึงเป็นการบรรยายความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมและภาษา ในมุมมองด้านวัฒนธรรม ดร.ชมนาด ศีตีสาร จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้อธิบายถึงภาพรวมต่างๆ ไปของคติชนวิทยาญี่ปุ่นในยุคโลกาภิวัตน์

ภาคบ่ายมีการบรรยายภายใต้หัวข้อ **“ญี่ปุ่นในศตวรรษใหม่”** โดยมุ่งเน้นไปที่สถานการณ์ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคตสำหรับเศรษฐกิจ, การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของประเทศญี่ปุ่น ผู้เข้าร่วมอภิปรายประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ไฉ จามรมาน จากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นภดล ขาดิประเสริฐ จากภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และรองศาสตราจารย์ศิริพร วัชชวลิต จากคณะรัฐศาสตร์

และท้ายสุดของการสัมมนาเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูลซึ่งกันและกัน ปิดท้ายด้วยการสรุปผลโดย ดร.กิตติ ซึ่งมุ่งเน้นที่จะพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรโครงการญี่ปุ่นศึกษาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และเชิญชวนผู้เข้าร่วมสัมมนาให้หันมาทำงานร่วมกันโดยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายระหว่างกันโดยการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าญี่ปุ่นศึกษาขึ้น **JAPAN LETTER**

45 DAYS IN THAILAND: THE MIRACLE OF RAKUGO

BY: SHOFUKUTEI KAKUSHOW

45 วันในเมืองไทย มหัศจรรย์ราคุโงะ โดย โชฟุกุเทอิ คาคุโช

Through many activities that were conducted by The Japan Foundation, Bangkok, You might have heard about Rakugo, Japanese traditional comedy performance. Rakugo filled many Thai audiences with laughter, which is an innocent comedy that attracts the audience who are entertained from beginning to end. This was the second time for Rakugo in Thailand. The performance was related through a comedian who attempts to make everyone laugh because the happiness in his life is received from the happiness of others. Shofukutei Kakushow, a Japanese slapstick sit-down comedian, toured in Thailand as the first mission of “Special Advisor for Cultural Exchange”. On this occasion, we proudly let you touch the miracle of Rakugo by opening his heart “Kakushow”.

- หลายคนที่คุณเคยกับกิจกรรมต่างๆ ของเจแปนฟาว์นเดชั่น
- กรุงเทพฯ คงจะเคยได้ยินการแสดงตลกในชื่อของ “ราคุโงะ” ศิลปะ
- การแสดงตลกแบบโบราณของประเทศญี่ปุ่นที่เคยสร้างเสียงหัวเราะ
- ด้วยตลกน่ารักใสๆ ตามสไตล์ชาวญี่ปุ่นที่สามารถดึงดูดผู้ชม
- ได้ตลอดการแสดงตั้งแต่ต้นจนจบ คราวนี้นับเป็นครั้งที่สองของ
- การแสดงราคุโงะในบ้านเรา จากการถ่ายทอดศิลปะผ่านศิลปินตลก
- ที่มุ่งมั่นอยากให้ผู้ชมมีแต่เสียงหัวเราะ เพราะการเห็นผู้อื่นมีความสุข
- สุขนั้นก็คือความสุขที่อยู่เหนือสิ่งอื่นใดภายในจิตใจของชายผู้นี้
- “โชฟุกุเทอิ คาคุโช” นักเล่าเรื่องตลกญี่ปุ่น คราวนี้มาในฐานะที่ปรึกษา
- พิเศษด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดย
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย โอกาสนี้เรามีความยินดี
- ที่จะนำท่านมาสัมผัสความมหัศจรรย์แห่งราคุโงะ จากการเปิดใจ
- ของศิลปินตลกผู้นี้

Beginning in Rakugo

Love to see everyone laugh; this was the reason that greatly drove him to decide to be a comedian. He thought that if he were a comedian he would often see everyone laugh. There are many styles of comedy, but the charm of Rakugo is outstanding and different from other styles. As a Rakugo performer, he can present his performance to the audience through his ideas and imagination with boundless energy. The other charming of Rakugo is the imagination of the audience. Even through, the performer would play many roles; Rakugo also opens the opportunity for the audience to use their imagination along with the performance. The performer can express his limitless imagination through his manner to the audience that can absorb the performance by their own imaginations that are different for each person. That's it! It is the imracle imagination of Rakugo, a white comedy, pure in itself and without any obscenity. Especially, most of the content of Rakugo deals with situations in daily life, which generally happens to everyone. When you have seen Rakugo, it makes you forget yourself and you say, **"That's it! It just happened to me"..."Yes! It was just a spontaneous experience"...**

45 days of Rakugo

During the 45 days of Rakugo performance by Kakushow, his latest experience in Thailand, he came to know something about laughter, that it is the same everyway. True happiness is universal. Many rounds of performances, conducted in Thailand gave him a chance to meet many kinds of the audiences, a mixture of careers and numerous age ranges. For this reason, he learned that laughter is without any borders. During the last performance, which was free, the performer went to meet the audience in their hometown and provided them with more laughter. Many people, who could not come to see the performance when it was conducted far away and had never seen any art of Japan before. Kakushow was very impressed with this last experience that gave him the inspiration for performing Rakugo again. As a comedian, he always recognizes that, the next step as a performer, he must approach many people so everyone has a chance to experience happiness all together.

จุดเริ่มต้นสู่เส้นทางราคุโงะ

เพราะมีความสุขที่ได้เห็นผู้คนหัวเราะ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้มุ่งมั่นที่จะเป็นศิลปินตลก เขาคิดว่าถ้าเป็นศิลปินตลกแล้วคงจะทำให้ได้เห็นผู้คนหัวเราะได้มากที่สุดแน่นอน แต่ศาสตร์แห่งการแสดงตลกนั้นก็หลากหลายแขนง แต่ด้วยเสน่ห์ของราคุโงะที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากตลกแขนงอื่นๆ ตรงที่ผู้แสดงสามารถถ่ายทอดทุกอย่างได้ตามความรู้สึก และจินตนาการของตน แต่เพียงผู้เดียวทำให้สามารถเผยแพร่ความคิดของตนเองออกมาสู่สายตาผู้ชมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังมีอีกหนึ่งสิ่งที่น่าสนใจคือการสร้างจินตนาการร่วมของผู้ชม เช่น หากนักแสดงต้องการที่จะสวมบทบาทเป็นอะไร หรือใครในสาขาอาชีพใดก็ตาม นักแสดงสามารถสื่อโดยใช้ลีลาท่าทาง ตามแต่จินตนาการของเขาหรือเธอโดยปราศจากข้อจำกัดใดๆ ส่วนผู้ชมเองต่างคนต่างก็จะมีจินตนาการของตนเองในการรับสัมผัสกับสิ่งที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไป เช่นกัน นี่แหละคือความมหัศจรรย์แห่งการจินตนาการของ...ราคุโงะ

ซึ่งถือเป็นตลกสีขาว ที่มีความบริสุทธิ์อยู่ในตัว ปราศจากความหยาบโลนใดๆ มาเจือปน ด้วยเนื้อหาเรื่องราวที่เป็นเรื่องใกล้ๆ ตัว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยๆ ในชีวิตประจำวันที่อาจทำให้ผู้ชมเผลอรูสึกคล้ายตามไปกับการแสดงว่านี่แหละแบบนี้เลยที่เกิดขึ้นกับตัวเรา....ใช่เลยเคยเจอมากับตัวแล้วจริง.....

45 วันกับราคุโงะในเมืองไทย

การแสดงที่แสนยาวนานตลอด 45 วันที่มาเผยแพร่ราคุโงะของคุณคาคุโซ กับประสบการณ์ครั้งล่าสุดทำให้รู้ว่าเสียงหัวเราะที่เกิดขึ้นในแต่ละแห่งนั้นล้วนปราศจากความแตกต่างกันอย่าง

สิ้นเชิง ถือเป็นความสุขที่ถูกยกระดับสู่ความเป็นสากลกันได้ทั่วโลก เพราะจากการแสดงหลายสิบรอบที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ทำให้ได้มีโอกาสพบเจอกับผู้ชมหลายสาขาอาชีพ หลายช่วงอายุ ทำให้ค้นพบว่าเสียงหัวเราะที่ได้ยินเหล่านี้ล้วนปราศจากพรมแดนใดๆ มาขวางกั้น ประกอบกับครั้งนี้เป็นการแสดงที่ไม่ได้ขายบัตรเข้าชม ไม่ต้องรอวันที่จะต้องแสดง ไม่ได้อยู่นิ่งๆ แล้วให้ผู้ชมเดินเข้ามาหาเหมือนครั้งที่แล้วที่มีการขายบัตรแล้วรอผู้ชมเดินทางมาชม ณ สถานที่แสดงเมื่อถึงวันแสดง มาคราวนี้เป็นการก้าวไปหาผู้ชม ไปถึงบ้านถึงถิ่นของเขา ได้ไปสร้างเสียงหัวเราะให้กับหลายๆ คนที่ไม่สามารถจะเดินทางมาชมยังสถานที่ที่ห่างไกลจากถิ่นที่อยู่ของตนได้ รู้จักศิลปะของญี่ปุ่นที่ตนไม่เคยรู้จักมาก่อนเลยอีกด้วย ทำให้คุณคาคุโซรู้สึกประทับใจและมีพลังที่จะแสดงราคุโงะในครั้งนี้อีกทีเดียว เพราะได้ตระหนักอยู่เสมอว่า ในฐานะนักแสดงตลก สิ่งที่เราควรทำคือการก้าวเข้าไปหาผู้ชม เพื่อที่จะทำให้ทุกๆ คนมีความสุขร่วมกัน

A special gift, which Mr. Kakushow gained this time, was confidence in himself. Normally, he did not have many chances to perform with many rounds and various venues like this before. Sometimes, he was exhausted, but he never gave up because he knew if he tried he would make everyone laugh. He thought that he would not hear everyone laugh at the same time but they did again and again. He felt he surpassed all obstacles and was stronger than in the past. When he performs, he always thinks that he must fight until the end, and then he will see everyone laughing. His attempt will blaze up because he realizes that the impressions are waiting at the closing stages.

First experience

Not only did he perform Rakugo for making everyone laugh, but he also conducted a Rakugo workshop, which will remain in his memory for a long. The workshop was conducted for training students in Chulalongkorn University. It was the first experience of Kakushow an instructor of Rakugo. Actually, the performer of Rakugo will not teach this art to anyone because it is very difficult and he or she is afraid that the standard of Rakugo will decrease. In the beginning, he did not have confidence that the students would understand it. When he taught them, he was very impressed, even though they did not understand so much in the beginning. He assigned them to compose the words of Rakugo by themselves. The result was very appreciate and their words were fantastic as well as their performance. He would not forget this experience because it was great that he could relate the traditional comedy performance of Japan to another nationality.

ของขวัญพิเศษที่คุณคาคุโซได้รับจากการแสดงครั้งนี้คือ ความมั่นใจในตัวเอง เพราะปกติแล้วไม่ค่อยมีโอกาสดังแสดง ฝักรบอย่างนี้ อีกทั้งสถานที่ก็หลากหลาย บางครั้งรู้สึกว่ารำกาย เหน็ดเหนื่อย แต่ก็ไม่ท้อเพราะรู้ว่าสิ่งที่ทำให้หลายๆ คนได้ หัวเราะ แค่นึกว่าจะได้ยินเสียงหัวเราะเหล่านั้นก็หายเหนื่อยเป็น ปลิดทิ้ง ความมั่นใจก็เกิดขึ้นเป็นทวีคูณ รู้สึกเหมือนว่าได้ก้าว ข้ามความยากลำบากมาได้อีกระดับหนึ่ง แข็งแรงขึ้นมากกว่าเดิม ทุกครั้งที่แสดง คิดแต่เพียงว่าต้องสู้จนถึงวินาทีสุดท้าย แล้วก็จะได้ พบกับเสียงหัวเราะของผู้คน แรงมานะก็เกิดขึ้นเพราะรู้ว่าภาพ แห่งความประทับใจกำลังรออยู่ปลายทาง

ประสบการณ์แรกในชีวิตของ “คาคุโซ”

ครั้งนี้นอกจากมาแสดงราคุโงะเพื่อสร้างเสียงหัวเราะให้กับ ผู้ชมแล้ว ยังมีอีกหนึ่งกิจกรรมที่แสนประทับใจและจะอยู่ในความ ทรงจำของเขาดลอดไป คือการสอนวิธีการแสดงราคุโงะ ให้กับ นักศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถือเป็นประสบการณ์ครั้งแรก ในชีวิต จริงๆ แล้วนักแสดงราคุโงะจะไม่ค่อยยอมสอนศิลปะ แขนงนี้ให้กับใครเพราะถือว่าเป็นเรื่องที่ยากมากทีเดียว อีกทั้ง ยังเกรงว่ามาตรฐานของราคุโงะจะลดลงไปด้วย ที่แรกก็ไม่มั่นใจ เพราะกลัวว่าผู้เรียนจะไม่ยอมรับ แต่พอได้ไปสอนจริงๆ ก็รู้สึก ประทับใจแม้ว่าตอนแรกนักศึกษาจะไม่ค่อยเข้าใจอยู่บ้าง แต่เมื่อ ลองให้เขียนบทราคุโงะ ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจเพราะ พวกเขาสามารถเขียนบทได้ดี แสดงได้ดี อีกทั้งยังสนุกด้วย ทุกคนเก่งกันมาก ทำให้ไม่สามารถลืมประสบการณ์ในครั้งนี้ได้เลย ถือเป็นประสบการณ์ที่แสนวิเศษที่สามารถถ่ายทอดศิลปะโบราณ แขนงนี้สู่ชนชาติอื่นให้รับรู้ และเข้าใจได้

Next Step

After giving happiness and laughter to the Thai audience during 45 days, his next step for performing Rakugo is England, where he will be for 1 year. Now, he does not dishearten anymore because he had a great experience in Thailand. He is stronger and more confident to bring laughter to everyone in the world. He believes that each country has the same motive to laugh such as, Malaysia, England, Thailand, Ireland, Italy, Singapore, France, Germany, Hungary, Turkey, South Africa, Korea, America and Australia, can experience laughter through Rakugo by Kakushow. He told us that if he has a chance to perform in South America, he would have then performed Rakugo all over of the world.

กับย่างก้าวต่อไป

หลังจากที่ได้มอบความสุขและเสียงหัวเราะให้กับผู้ชมชาวไทย ตลอดเวลา 45 วัน ย่างก้าวต่อไปที่คุณคาคุโชจะไปสร้างเสียงหัวเราะ ก็คือประเทศอังกฤษ ซึ่งการเดินทางครั้งนี้เป็นช่วงเวลาที่ยาวนาน เกือบ 1 ปี แต่คุณคาคุโชก็ไม่ย่อท้อเพราะจากประสบการณ์ที่ได้ เก็บเกี่ยวจากประเทศไทยทำให้เขามีความแข็งแกร่งมากขึ้น ความมั่นใจที่จะรังสรรค์เสียงหัวเราะให้กับผู้คนทั่วโลกด้วยมุขตลก ที่อยู่บนพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นมาเลเซีย อังกฤษ ไทย ไอร์แลนด์ อิตาลี สิงคโปร์ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฮังการี ตุรกี แอฟริกาใต้ เกาหลี อเมริกา หรือ ออสเตรเลีย ล้วนแต่เคยได้รับการรังสรรค์ เสียงหัวเราะผ่านการแสดงราคุโหงะ โดยคุณคาคุโช มาแล้วทั้งสิ้น คุณคาคุโชบอกกับเราว่าหากได้เดินทางไปอเมริกาได้เพียงอีกหนึ่ง แห่งก็ถือว่าราคุโหงะได้ถูกเผยแพร่สู่สายตาประชาชนครบถ้วน ทุกทวีปเลยทีเดียว **JAPAN LETTE**

“ He always thinks that he must fight until the end, and then he will see everyone laughing. His attempt will blaze up because he realizes that the impressions are waiting at the closing stages.

คิดแต่เพียงว่าต้องสู้จนถึงวินาทีสุดท้าย แล้วก็จะได้พบกับเสียงหัวเราะของผู้คน แรงมานะก็เกิดขึ้นเพราะรู้ว่าภาพแห่งความประทับใจกำลังรออยู่ปลายทาง ”

SHARING THE EXPERIENCE FROM RAKUGO

ประสบการณ์การชมจากเรากุโงะ

After, Kakushow overflowed you with the charm of Rakugo. Here are some feelings to consider carefully towards the workshop from some of the students. Let's see how did they feel about this pure comedy art.

Sasithorn Panichnok (Hene), a student majoring in dramatic arts at Arts Faculty, Chulalongkorn University expressed admiration towards the performance, shown before starting the workshop *"After I had seen it, I was adored it; I also had a chance to attend a workshop as well. At first, I could not imagine anything about the performance; I just knew that it was a Japanese comedy. But, when I attended, I was very surprised. His imagination was very creative, for example, joke story telling (not as we usually see in normal style, like a talk show), but his performance was very special and fantastic, because he could imagine his leg to play as a puppet, and brought it to play together with his face very well. He was very excellent and smart! Unbelievable!"*

About the workshop atmosphere, Hene related to us that, *"The workshop started with an explanation of the meaning of Rakugo, which means a Japanese slapstick sit-down comedian. If we want to tell a story, we should try to express a real feeling, real manner. He showed his acting of some situations, and then he asked us to perform as well. He gave us some situations, such as, drinking alcohol; he told us to try to do it, then my friend acted by drinking very fast. He said that this act was not drinking alcohol, but water. He informed us that we should express our real feelings when we were drinking alcohol."*

Moreover, the workshop assigned students to compose their own style of Rakugo. Hene composed her version. *"Hene wrote about Thai dirty jokes. I felt that this activity made me more confident. Normally, I feel bashful when I tell jokes in front of many people. But, when I learned Rakugo, all bashfulness disappeared. I know how to use my body to communicate more than in the past."*

หลังจากอิมเมจกับเสน่ห์ของเรากุโงะ จากคำบอกเล่าของนักแสดงแล้ว ลองมาฟังความรู้สึกที่กลั่นกรองมาจากนักศึกษาที่มีโอกาสได้เข้าไปใกล้ชิดกับศิลปะเรากุโงะด้วยการฝึกปฏิบัติการกันดูว่า พวกเขามีความรู้สึกอย่างไรกับศิลปะดลกบริสุทธิ์นี้บ้าง

ศศิธร พานิชนุก (ฮีน) นักศึกษาภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เผยความรู้สึกของเธอที่มี

ต่อการแสดงเรากุโงะที่รับชมก่อนเข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ด้วยความชื่นชมว่า *"พอดูแล้วชอบเลยและได้ร่วมฝึกกิจกรรมเชิงปฏิบัติการด้วย ตอนแรกยังไม่ออกกว่าการแสดงจะออกมาเป็นอย่างไร รู้แค่ว่าเป็นตลกญี่ปุ่น แต่พอเห็นการแสดงออกมาแล้วเฮ! คิดได้แปลกๆ เยอะเลยคะ อย่างเช่นเล่าเรื่องตลก เรากุเคยฟังคนเล่าเรื่องตลกแบบธรรมดา พอเอามาแสดงจริงมันก็แสดงได้ด้วยเขาใช้ขาตัวเองทำเป็นหุ่น ใช้ขาเล่นกับหน้า ประสาทสัมผัสดีมาก เก่งคะ ทั้งมาก"*

ส่วนบรรยากาศในวันฝึกกิจกรรมเชิงปฏิบัติการฮีนเล่าให้เราฟังว่า *"วันทำเวิร์คช็อป เริ่มแรกเขาจะแสดงเป็นตัวอย่างให้ดู และอธิบายให้ฟังก่อนว่าเรากุโงะคืออะไร ซึ่งมันก็คือการนั่งอยู่กับที่เล่าเรื่อง เหมือนกับเราอยากเล่าเรื่องเราก็ต้องทำท่า เขาก็จะทำท่าให้ดู แล้วเขาก็ให้เราขึ้นไปทำตาม เขาจะให้โจทย์มาอย่างถ้าสมมติว่าดื่มเหล้า ทำท่าซิ แล้วเพื่อนก็ดื่มอีกๆ เขาก็บอกว่าแบบนั้นไม่ใช่เหล้า นั่นมันน้ำเปล่า เขาบอกว่าต้องแสดงให้รู้สึกได้จริงๆ ว่าดื่มเหล้า"*

นอกจากนี้ยังมีการฝึกให้เขียนบทเรากุโงะอีกด้วยซึ่งฮีนก็เขียนออกมาเป็นเรื่องตลก *"ฮีนเขียนเป็นเรื่องโจทก์สิ่งๆ ที่คนไทยเล่ากัน ฮีนรู้สึกว่าทำให้เรากล้าขึ้น พอเราได้ไปนั่งเล่าเรื่องตลกต่อหน้าคนปกติฮีนจะเขิน พอจับทางได้เรากุจะไม่เขิน ทำให้เรากล้าขึ้น รู้จักการใช้ร่างกายในการสื่อสารมากขึ้นคะ"*

Torpong Pichiensopon (Tor), a student majoring in dramatic arts at Arts Faculty, Chulalongkorn University had known about Rakugo through a cartoon book. At first he thought the show would be only a single storyteller, where performer tells jokes for the whole time but surprisingly it turned out to be a variety show in which the storyteller's talents were presented in diverse ways. Tor told us about the charm of Rakugo.

“The main component was comedy and amusement. But most attractive was the actor because he could play many characters; moreover, he gave many impressing performances, for example, cutting paper and others. He was a genius.”

Besides, the workshop allowed him to find out a difference between Rakugo and western art. *“There was a difference in amusement. Rakugo seemed like Thai traditional dance because both of them were eastern art, which must be practiced from the outside, such as, manner, voice and face expression, then everything, was adapted to be the character. But, western art is practiced from inside, then expands to the character which has a movement. If Western and Eastern arts could be mixed together, it would be great!”*

According to the students, experiencing the charm of Rakugo made us sure that Rakugo not only gives happiness to everyone, but also gives a value, which everyone can realize no matter which culture they are from, but they can learn and understand in others. That means there is nothing, which can hinder us from learning everything in this world.

ต่อพงศ์ พิเชียรโสภณ (ต่อ) นักศึกษาภาควิชาศิลปการละคร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อนที่จะได้มารู้จักกับราคุโหงะอย่างแท้จริง ต่อเคยได้สัมผัสกับราคุโหงะมาบ้างจากหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นซึ่งในตอนนั้นยังไม่รู้ว่าศิลปะการแสดงแบบนี้เรียกว่า ราคุโหงะ ต่อคิดว่าราคุโหงะเป็นเพียงการเล่าเรื่องตลกโดยศิลปินเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เมื่อได้สัมผัสสัมผัสก็ต้องแปลกใจไปกับความหลากหลายในความสามารถของผู้แสดงที่สามารถรังสรรค์

สิ่งต่างๆ เหล่านี้ให้บังเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ร่างกาย การแสดง ออกทางสีหน้าท่าทาง ซึ่งต่อได้เล่าให้เราฟังถึงเสน่ห์ของราคุโหงะที่เขาค้นพบว่า “แน่ๆ เลยคือเป็นเรื่องตลก สนุก และที่ดึงดูดจริงๆ คือนักแสดง มีการใช้ร่างกาย การแสดงท่าทาง สามารถเล่นเป็นหลายๆ คนได้เยอะมาก มีการโชว์ตัดกระดาษ และการแสดงอื่นๆ อีกหลายอย่างที่น่าสนใจ ชอบครับ เขาเก่งมากเลย ดูแล้วเชื่อเลยครับ เขาเล่นเป็นหลายคนได้ดีครับ”

จากกิจกรรมปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้ต่อได้สัมผัสถึงความแตกต่างของราคุโหงะกับสิ่งที่เคยเรียนรู้มา “แตกต่างครับ สนุก ถ้าพูดแล้วมันคล้ายๆ กับการฝึกวิ่ง ซึ่งศิลปะของตะวันออก จะฝึกจากภายนอกก่อน โดยฝึกจากท่าทาง น้ำเสียง สีหน้าก่อน แล้วค่อยจนเข้ามาเป็นตัวละคร แต่ของตะวันตกจะออกมาจากข้างในก่อนแล้วค่อยมาขยายเป็นคาแร็กเตอร์ มีการเคลื่อนไหว ซึ่งถ้ามีการผสมผสานระหว่างตะวันออกตะวันตกได้ก็จะดี คงจะสนุกเลยนะผมว่า”

จากคำบอกเล่าของนักศึกษาที่ได้สัมผัสเสน่ห์แห่งราคุโหงะโดยตรงนี้ ทำให้เราแน่ใจว่า นอกจากที่ราคุโหงะจะมอบความสุขให้กับผู้ชมแล้ว ยังมีอีกหนึ่งคุณค่าที่เกิดขึ้นซึ่งเราสามารถรับรู้ได้คือไม่ว่าชนชาติไหนๆ ก็สามารถที่จะเรียนรู้และเข้าใจถึงศิลปวัฒนธรรมของต่างชาติต่างภาษาได้เช่นกัน นั่นหมายถึงว่า ไม่มีอุปสรรคใดๆ จะมากีดกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้บนโลกใบนี้ได้เลย **JAPAN LETTER**

WEEKEND THEATRE

February (Drama)

6	February 04	Home Village	106	mins
13	February 04	Dump Factory	154	mins
20	February 04	A Distant Cry From Spring	124	mins
27	February 04	Muddy River	103	mins

กุมภาพันธ์ (ดราม่า)

6	กุมภาพันธ์ 47	บ้านเกิดเมืองนอน	106	นาที
13	กุมภาพันธ์ 47	โรงงานนรก	154	นาที
20	กุมภาพันธ์ 47	เสียงเพรียกจากขุนเขา	124	นาที
27	กุมภาพันธ์ 47	แม่น้ำโคลน	103	นาที

March (Samurai) 2004

12	March 04	Seven Samurai	207	mins
19	March 04	When the Rain Lift	92	mins
26	March 04	Rashomon	88	mins

มีนาคม (ซามูไร)

12	มีนาคม 47	เจ็ดเซียนซามูไร	207	นาที
19	มีนาคม 47	เมื่อฝนหยุด	92	นาที
26	มีนาคม 47	ราโชมอน	88	นาที

April (Animal friend) 2004

2	April 04	Hachiko	107	mins
9	April 04	Story of Young Elephant	106	mins
16	April 04	Forest of Little Bear	117	mins
23	April 04	Crane	93	mins
30	April 04	Unico	90	mins

เมษายน (เพื่อนสัตว์)

2	เมษายน 47	ฮาจิโกะ	107	นาที
9	เมษายน 47	ลูกช้างฮานาโกะ	106	นาที
16	เมษายน 47	ป่าหมีน้อย	117	นาที
23	เมษายน 47	ชีรี นกกระเรียนกตัญญู	93	นาที
30	เมษายน 47	ยูนิโกะ	90	นาที

Japan Cultural Center, Bangkok (The Japan Foundation) serves as a liaison office of the Japan Foundation, established by the Japanese government in 1972, to assist its full implementation of cultural exchanges between Thailand and Japan as well as to create networks with affiliated cultural organizations and individuals in Thailand

ศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่น กรุงเทพฯ (มูลนิธิญี่ปุ่น) เป็นสำนักงานสาขาของมูลนิธิญี่ปุ่น ซึ่งได้รับการก่อตั้งโดยรัฐบาลญี่ปุ่นในปี พ.ศ. 2515 มีจุดประสงค์เพื่อดำเนินงานแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นอย่างเต็มรูปแบบ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับองค์กรและบุคคลต่างๆ ที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม

Japan Letters is distributed free of charge to individuals and organizations interested in Japanese culture and international cultural exchange. Japan letter can be also read on site at www.jfbkk.or.th

ญี่ปุ่นสาร เป็นเอกสารที่แจกจ่ายโดยไม่คิดมูลค่าให้แก่บุคคลหรือองค์กรที่มีความสนใจในวัฒนธรรมญี่ปุ่นและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ท่านสามารถเปิดดูญี่ปุ่นสารได้ที่เว็บไซต์ www.jfbkk.or.th

Any suggestion

and comments are welcome to:

ท่านสามารถส่งคำแนะนำ

และความคิดเห็นของท่านมาได้ที่:

The Editor of Japan Letter

Japan Cultural Center, Bangkok

(The Japan Foundation)

Serm Mit Tower 10F

159 Sukhumvit Soi 21 (Asoke),

Bangkok 10110

Tel: 0-2260-8560-4

Fax: 0-2260-8565

E-mail: info@jfbkk.or.th

JAPAN FOUNDATION

Copyright 2002

The Japan Foundation, Bangkok

All right reserved. No reproduction

or republication without written permission

เจแปนฟาวนิชั่น กรุงเทพฯ

เจ้าของลิขสิทธิ์ 2545

ห้ามนำส่วนใดส่วนหนึ่งจากหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่หรือ

พิมพ์ซ้ำโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

